



Økonomisk analyse af Kriminalitetsforebyggende individindsatser for børn/unge i aldersgruppe 11-17 år.

Beregning med den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM)

14.04.2021

Indhold

Summary	3
1. Indledning	4
1.1. Konsekvenser	4
1.2. Mulige afledte konsekvenser, der ikke indgår i beregningen	5
2. Om indsatsen	6
3. Målgruppen.....	6
4. Omkostninger.....	6
5. Effekt	6
5.1 Succesraten	7
6.1. Priser	8
7. Resultater	8
7.1. Følsomhedsanalyse	10

Summery

Denne rapport indeholder en socialøkonomisk analyse af en tidlig, forebyggende indsats i SSP Odense rettet mod individer i aldersgruppen 11-17 år, der vurderes kriminalitetstruede.

Følgende hovedpunkter fremgår af rapporten:

- Analysen er foretaget på baggrund beregninger baseret på den socialøkonomiske investeringsmodel, SØM 2.3, der er udarbejdet af VIVE og Incentive for Socialstyrelsen
- Analysen afdækker en kriminalitetsforebyggende individindsats i SSP Odense
- Analysen af beregningerne er foretaget på baggrund af data fra SØMs vidensdatabase og ud fra en socialfaglig vurdering
- I SØM-beregning er succesraten sat til 30 %, hvilket er en konservativ betragtning jf. de faktiske resultater
- Af beregningen fremgår det, at indsatsen giver et nettooverskud på 105.000 kr. pr. deltager, hvoraf kommunen pr. deltager sparer 36.500 kr. mens det øvrige overskud fordeler sig mellem region og stat. Der er dermed tale om en positiv investering.
- For beregninger gælder det i øvrigt, at Staten får ca. 65 % af gevinsten mens Odense Kommune får ca. 34 %.
- Det fremgår yderligere af beregningen, at investeringen tjener sig hjem med det samme. Der er således ikke en indfasningsperiode, hvor indsatsen medfører et underskud.
- Der må forventes at være yderligere økonomiske gevinster at indfri, som SØM-beregningen ikke indfanger. Det drejer sig typisk om afledte effekter, fx hos individernes familie og netværk.

1. Indledning

Denne rapport indeholder en økonomisk analyse af en tidlig, forebyggende indsats rettet mod individer i aldersgruppen 11-17 år, der vurderes kriminalitetstruede.

Analysen er foretaget på baggrund beregninger baseret på den socialøkonomiske investeringsmodel, SØM, version 2.3 udgivet den 28. august 2020.

Rapporten eksemplificerer, hvordan SØMs beregningsmodel kan anvendes til at anskueliggøre hvilket økonomisk potentiale, der kan være ved en tidlig indsats på kort såvel som på lang sigt. Det vil sige, hvilken økonomisk gevinst fordelt på sektorer, der vurderes at være ved den konkrete indsats.

SØM-beregningen er foretaget på baggrund af viden om målgruppen baseret på registerdata fra SØMs vidensdatabase sammenholdt med lokale data.

Analysen af beregningerne er foretaget ud fra en socialfaglig vurdering, hvilket er en forudsætning for til fulde at indfri potentialet ved en SØM-beregning. Fx er det relevant at kunne vurdere hvilke alternativer, der er til den konkrete indsats samt, hvad den øvre grænse er for hvor mange forløb/sager de eksisterende personaleressourcer kan dække, før der skal opnormeres (investeres yderligere). Således er der potentialer, som ikke indfanges af SØM-beregningen alene, men som fremkommer på baggrund af den socialfaglige vurdering i kombination med SØM-beregningen. Det er fx i tilfælde, hvor der er tale om afledte effekter, fx hos individernes familie og netværk.

SØM-modellens potentiale som beregningsmodel er, at den med rimelig sandsynlighed kan udpege potentielle gevinster, som kan realiseres ved en investering i en bestemt indsats. Dertil er modellens styrke

- At den på tværs af sektorer synliggør hvor gevinsterne primært realiseres samt hvilken størrelsesorden, der er tale om
- At den tydeliggør udgifter forbundet med op-/nedskalering af indsatser
- At den bidrager til en helhedsbetragtning i relation til socialøkonomiske gevinster på lang sigt
- At den bidrager til langsigtede konsekvensberegninger af mulige investeringer (hvor en SØM-beregning findes relevant)
- At få en ensartet systematik i gennemførslen af økonomiske beregninger, hvorved der opnås gennemsigthed ift. beregningen og dens resultater og dermed sammenlignelighed på tværs af beregninger.

1.1. Konsekvenser

Beregningen bygger på en forudsætning om, at 30 % af målgruppen opnår succes med indsatsen. De nedenstående punkter er vurderingen af de økonomiske konsekvenser, der har betydning for beregningen for denne del af målgruppen. Succeskriteriet er i den sammenhæng, at de børn og unge, som har været genstand for en Kriminalitetsforebyggende individindsats, ikke udvikler eller fortsætter kriminel adfærd 12 måneder efter afsluttet indsats (se desuden afsnit 5.1.)

- Sociale foranstaltninger til børn og unge under 18:
Herunder særligt nedbringelse af antal dage anbragt på institution
- Efterværn
Herunder særligt hjemmebaserede foranstaltninger
- Grundskole:
Herunder bl.a. specialundervisning og specialskole
- Ungdomsuddannelse
Herunder primært antallet i ungdomsuddannelse

- Indkomstoverførsler¹
Herunder bl.a. nedbringelse af behovet for uddannelseshjælp
- Beskæftigelsesindsats:
Herunder nedbringelse af behovet for vejledning og opkvalificering
- Skat af indkomst
Øget skatteindtægt grundet flere der kommer på arbejdsmarkedet
- Sundhedsydelse:
Herunder reduktion i omfanget af hospitalsbesøg, sygehusindlæggelser, psykiatrisk skadestue samt besøg hos almen praktiserende læge.
- Politi, retsvæsen og kriminalforsorg:
Herunder primært nedbringelse af antal fængselsdage
- Sociale serviceydelse:
Herunder primært nedbringelse af antal dage i stofmisbrugsbehandling

1.2. Mulige afledte konsekvenser, der ikke indgår i beregningen

I SØM arbejdes der med en meget binær betragtning, hvor målgruppen enten opnår succes, der medfører positive gevinster, eller modsat, ikke opnår succes. For gruppen der ikke opnår succes, er det dog forventeligt, at der alligevel vil kunne konstateres en mere positiv udvikling, der på sigt har en række positive afledte konsekvenser sammenlignet med, hvis de ikke havde modtaget indsatsen. Foruden de anførte konsekvenser under punkt 1.1. kan det derfor forventes, at der er yderligere økonomisk potentiale, som indfries med den konkrete indsats. Det skyldes blandt andet at:

- vi blandt den resterende del af målgruppen, der ikke opnår succes jf. afsnit 5, tillige vil kunne konstatere en mere positiv udvikling i barnets/den unges trivsel, end hvis de ikke havde modtaget indsatsen
- indsatsen medfører færre udgifter til sagsbehandling til søskende. Fra forskning ved vi, at søskende til et barn/en ung i mistrivsel kan blive påvirket i forhold til trivsel, hvilket kan føre til, at også søskende bliver genstand for aktiv myndighedsindsats, øget fravær, mindsket læring, frafalder ungdomsuddannelse mv. (bl.a. A.J. Pedersen & T.T. Jørgensen (2017). *Ungdomskriminalitet—De mest kriminelle*. Justitsministeriets Forskningskontor)
- det som følge af ovenstående kan medføre, at flere kommer i uddannelse. Dette kommer til udtryk i øgede udgifter til uddannelse samt en reduktion i udgifterne til uddannelseshjælp.
- skatteindtægter øges idet forældre og evt. ældre søskende potentielt vil formå at være selvforsørgende i øget omfang, hvis deres barn/børn/søskende er i trivsel
- den konkrete indsats afværger, at der på et senere tidspunkt opstår behov for sociale indsatser jf. Servicelovens §11.3
- der vil være færre udgifter relateret til Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN) idet både kommune og stat (kriminalforsorgen) potentielt sparer udgifter relateret til arbejdet i UKN i kraft af indsatsens forebyggende karakter

Det er vigtigt at understrege, at ovenstående punkter er baseret på en faglig vurdering, som ikke indgår i beregningen. Listen er ikke udtømmende.

¹ I forhold til punktet 'Indkomstoverførsler' er der ændret på konsekvensestimaterne. I SØM-målgruppen er kontanthjælp medtaget for målgruppen 12-17 år, hvilket bygger på en beregning, der trækker på ældre data, hvor det var muligt at være kontanthjælpsmodtagere tidligere end 30 år. I dag er lovgivningen anderledes, idet kontanthjælp ikke gives til nogen under 30 år. Som følge af målgruppens alder (11-17 år), må det forventes, at den kontanthjælpsydelse, der indgår i SØM som følge af de gamle data, i dag vil svare til, at målgruppen får uddannelseshjælp. Konsekvensestimaterne for kontanthjælp er derfor blot lagt sammen med uddannelseshjælp.

2. Om indsatsen

Indsatsen, der her er foretaget SØM-beregning og analyse af, blev igangsat i februar 2017.

Der er tale om en kriminalitetsforebyggende individindsats, som består af et samtaleforløb på gennemsnitlig seks samtaler. Formålet med indsatsen er at skabe robusthed hos børn og unge i alderen 0-24 år, så de er i stand til at fravælge risikoadfærd, der på sigt kan føre til kriminalitet.

Indsatsen er et frivilligt tilbud til individet og dennes evt. forældre/værge.

Der måles progression for hvert individforløb. Til progressionsmålingen anvendes et forskningsvalideret måleredskab kaldet YLS/CMI (Youth Level of Service - Case Management Inventory). Som led i progressionsmålingen følges individets progression i op til et år efter endt indsats. Derudover er det muligt at generere data på tværs af det samlede antal individer, der modtager den konkrete indsats.

3. Målgruppen

Indsatsen tilbydes børn og unge, som SSP Odense bliver bekendte med i forbindelse med det kriminalpræventive samarbejde jf. Retsplejelovens §115. Det betyder i praksis, at der er tale om børn og unge, hvor der bliver indgivet en kriminalitetsbekymring til det tværprofessionelle og tværsektorielle forum, der i Odense Kommune kaldes AVA-koordinationen (Analyse, Vurdering og anbefaling).

Indsatsen tilbydes børn og unge i hele aldersspændet 0 til 24 år. SØM-beregningen er dog alene foretaget for aldersgruppen 11 til 17 år. Det skyldes:

- 1) At dette aldersspænd flugter med de registerdatabaserede aldersgrupper i SØM-beregningsmodellen
- 2) At der siden opstarten af indsatsen i 2017 alene har været igangsat seks indsatser til børn under 11 år
- 3) At indsatsens indhold får en anden karakter, når de unge når myndighedsalderen.

4. Omkostninger

Til indsatsen er der budgetteret med 1.500.000 kr. pr. år til aldersgruppen 11-17 år. Beløbet dækker lønomkostninger samt overhead for op til 200 indsatser pr. år. Se herunder afsnit 5.1. Alle beløb i beregningen er afrundet.

5. Effekt

SSP Odense arbejder med en målsætning om, at 90 % af de børn og unge, som har været genstand for en kriminalitetsforebyggende individindsats, ikke udvikler eller forsætter kriminel adfærd 12 måneder efter afsluttet indsats.

Vi ved fra egne data, at omkring 40 % af målgruppen stopper deres kriminelle adfærd uanset om de modtager en kriminalitetsforebyggende indsats eller ej, dvs. uden en særlig indsats. Det betyder, at der ud af den samlede målgruppe er en gruppe på 60 %, der teoretisk vil kunne profitere af indsatsen og en gruppe på 40 %, der under alle omstændigheder stopper deres livsbane mod kriminalitet.

Egne data for årene 2019 og 2020 viser, at 79 % hhv. 77 % af de individer, der var genstand for den kriminalitetsforebyggende individindsats, ikke havde tilbagefald 12 måneder efter endt indsats. Den gennemsnitlige succesrate for de pågældende to år var altså 78 %. Hvis vi fratrækker den del af målgruppen (de 40 %), som under alle omstændigheder var stoppet deres livsbane mod kriminalitet, så viser effekten af indsatsen over de to år sig at være på 38 % i gennemsnit.

5.1 Succesraten

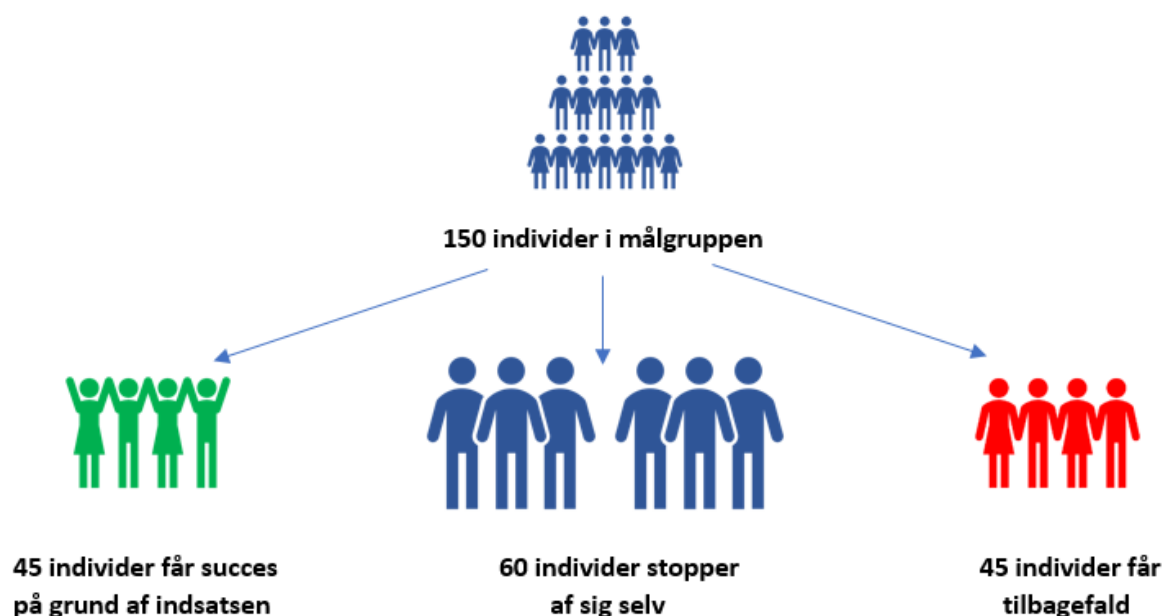
I denne SØM-beregning er succesraten sat til 30 %, hvilket er en konservativ betragtning jf. de faktiske resultater for årene 2019 og 2020 som beskrevet ovenfor. Samtidig er antallet af gennemførte individforløb fastsat til 150 i modsætning til de op til 200 indsatser, der er forudsætningen i budgettet, hvilket ligeledes er en konservativ betragtning.

Årsagen til den konservative beregning skal dels findes i målgruppen og dels i det højt specialiserede kompetenceområde, der skal være for at kunne arbejde med indsatsen. Der kan således i perioder opleves udfordringer med særlige tunge problematikker på kriminalitetsområdet, der eksempelvis kan påvirkes af bandekonflikter og lignende, der kan gøre det vanskeligt at arbejde med målgruppen – ligesom det kan være vanskeligt altid at være i besiddelse af tilstrækkelige medarbejderkompetencer til de opgaver, der visiteres ind i indsatsen.

Ud af et samlet antal på 150 individindsatser, og med en succesrate på 30 %, forudsættes det at:

- 60 individer stopper af sig selv deres livsbane mod kriminalitet uagtet indsatsen
- 45 individer indfrier målsætningen på grund af indsatsen
- 45 individer har tilbagefald til ny kriminalitet indenfor 12 måneder efter endt indsats

Figur 1: Fordeling af individer i forhold til succesraten.



6. Forudsætninger for de økonomiske konsekvenser

Målgruppen for indsatsen tager udgangspunkt i SØM-målgruppen 'Kriminalitetstruede børn og unge (12-17 år)', der vurderes at have et relativt godt overlap med målgruppen for SSP Odenses indsats.

Tabel 1: karakteristika for borgere i målgruppen

	SØM-målgruppe (12-17 år)	SSP Odenses målgruppe (11-17 år)
Andel mænd/drenge	75 %	82 %
Andel ikke-vestlig oprindelse	20 %	49 %
Anbragt på institution	9 %	0 %

	SØM-målgruppe (12-17 år)	SSP Odenses målgruppe (11-17 år)
Anbragt i plejefamilie	2 %	0 %
Gennemsnitsalder	16,1 år	15,4 år

Der er for anbringelser en uoverensstemmelse mellem de to målgrupper. Det skyldes primært, at den specifikke indsats ikke tilbydes børn i anbringelse, hvorfor de er uden for målgruppen for indsatsen. Det er dog værd at bemærke, at vi på baggrund af specifikke sager, hvor anbringelse forud for indsatsen har været drøftet, ved, at indsatsen har bidraget til at anbringelse ikke har været drøftet yderligere efter endt indsats, hvorved det med rimelighed kan konkluderes, at indsatsen forebygger anbringelser. Derudover ser vi, at den gennemsnitlige alder for målgruppen er 0,7 år yngre for SSP Odenses målgruppe end den er i SØM-målgruppen. Det er SSP Odenses vurdering, at SØM-målgruppen stemmer godt overens med målgruppen i SSP Odenses indsats. Herved er konsekvensestimaterne i SØM et godt udgangspunkt for beregningen.

6.1. Priser

Beregningerne er foretaget med SØM-modellens gennemsnitlige priser, hvilke er sammenlignelige med Odense Kommunes egne takster på området.

7. Resultater

I dette afsnit præsenteres det samlede forventede nettoresultat af kriminalitetsforebyggende individindsatser fordelt over år, hovedområder og aktører.

SØM-beregningen er baseret på følgende scenarie:

- Antal år med indsatsen: 1 (2021)
- Varighed af et forløb: op til 1 år
- Antal deltagere, der starter i et forløb: 150
- Deltagerne følges til og med år 2029
- Samlede omkostninger for indsatsen: 1.500.000 kr.

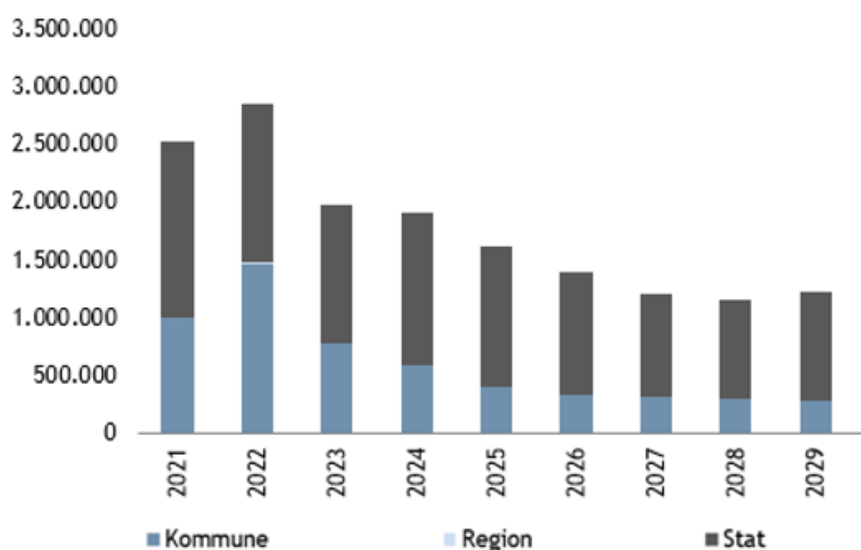
Af beregningen, der fremgår af tabel 2 nedenfor, kan det aflæses, at indsatsen giver et nettooverskud på 105.000 kr. pr. deltager, hvoraf kommunen pr. deltager sparer 36.500 kr. Der er dermed tale om en positiv investering.

Tabel 2: Nettoresultat pr. deltager (nutidsværdi 2020): 2021-2031:

	Nettoresultat	Nettoresultat pr. deltager
Kommune	5.400.000 kr.	36.500 kr.
Region	7.500 kr.	50 kr.
Stat	10.400.000 kr.	69.000 kr.
I alt	15.807.500 kr.	105.000 kr.

Af figur 2 nedenfor ser vi desuden, at investeringen tjener sig hjem med det samme. Der er således ikke en indfasningsperiode, hvor indsatsen medfører et underskud. For beregninger gælder det i øvrigt, at Staten får ca. 65 % af gevinsten mens Odense Kommune får ca. 34 %.

Figur 2: Nettoresultat pr. år, nutidsværdi 2020.



Af tabel 3 nedenfor fremgår det, hvordan nettoresultatet er fordelt på hovedområder. I den midterste kolonne er kommunens gevinst og udgifter anført. I kolonnen til højre er den samlede gevinst og de samlede udgifter for Odense Kommune, Staten og Regionen anført.

Tabel 3; Nettoresultat fordelt på hovedområder, nutidsværdi 2020

Periode: 2021-2029, nutidsværdi 2020-priser

Område	Odense Kommune	Alle aktører samlet
Indkomstoverførsler	900.000 kr.	1.030.000 kr.
Beskæftigelsesindsats	240.000 kr.	470.000 kr.
Skat af indkomst	1.900.000 kr.	5.325.000 kr.
Sundhedsydelse	3.000 kr.	11.000 kr.
Politi, retsvæsen og kriminalforsorg	0 kr.	7.100.000 kr.
Sociale serviceydelser	130.000 kr.	160.000 kr.
Sociale foranstaltninger til børn og unge under 18	3.400.000 kr.	3.760.000 kr.
Efterværn	500.000 kr.	540.000 kr.
Grundskole	0 kr.	0 kr.
Ungdomsuddannelse	-125.000 kr.	-1.075.000 kr.
Omkostninger	-1.500.000 kr.	-1.500.000 kr.
I alt	5.400.000 kr.	15.807.500 kr.

Særligt bemærkes det, at en stor del af gevinsterne kommer fra de positive konsekvenser på sociale foranstaltninger samt øgede skatteindtægter som følge af større arbejdsmarkedstilknytning. Det er i øvrigt en central bemærkning til beregningen, at den alene er lavet på ét års indsats, da det giver et bedre overblik over gevinsterne. Da indsatsen ikke stopper, vil gevinsten dog reelt skulle akkumuleres for hvert år, der opstartes nye individforløb, hvilket vil give en stigende gevinst fra år til år.

7.1. Følsomhedsanalyse

I flere henseender er der foretaget konservative valg i beregningen, herunder i forhold til succesraten på 30 % samt til antal individer, der er genstand for indsatsen pr. år. Der er nedenfor lavet endnu tre følsomhedsanalyser, der omfatter nettoresultatet for Odense Kommune. Disse er:

1. En succesrate på 20 %

Denne beregning viser et endnu mere konservativt resultat, hvor det alene forventes at 30 individer ud af de 150 profiterer af indsatsen

2. En succesrate på 40 %

Denne beregning viser en mere positiv forventning, hvor 60 individer ud af de 150 profiterer af indsatsen (hvilket blot ligger 2 % point højere end det gennemsnitlige opnåede resultat i årene 2020 og 2021)

3. En beregning af 'Breakeven'.

Denne beregning viser nulpunktet, hvilket er den succesrate, der skal til for at investeringen i indsatsen er tjent hjem. Omregnet til individer viser resultatet, at der blot skal opnås succes med ni individer for at opnå 'Breakeven'.

Tabel 4; Nettoresultat følsomhedsanalyse ved 150 individer i indsatsen og hhv. 20,30 og 40 % succesrate samt beregning af 'Breakeven', nutidsværdi 2020.

	Succesrate	Nettoresultat	Nettoresultat pr. deltager
Basisresultater	30 %	5.400.000 kr.	36.500 kr.
Succesrate	20 %	3.160.000 kr.	21.000 kr.
Succesrate	40 %	7.780.000 kr.	52.000 kr.
'Breakeven'	6 %	0 kr.	0 kr.

Idet indsatsen er beregnet på 150 individer, mens den budgetterede udgift er rammesat til 200 individer, så vil der uden ekstraomkostninger kunne gennemføres op til 50 ekstra indsatser for de samme penge. Nedenfor i tabel 5 er der udarbejdet en følsomhedsanalyse for dette scenarie.

Tabel 5; Nettoresultat følsomhedsanalyse ved 200 individer i indsatsen og hhv. 20,30 og 40 % succesrate samt beregning af 'Breakeven', nutidsværdi 2020.

	Succesrate	Nettoresultat	Nettoresultat pr. deltager
Basisresultater	30 %	7.800.000 kr.	39.000 kr.
Succesrate	20 %	4.700.000 kr.	23.500 kr.
Succesrate	40 %	10.800.000 kr.	54.000 kr.
'Breakeven'	5 %	0 kr.	0 kr.

Foruden den større nettogevinst for kommunen er procenten for 'Breakeven' en procent lavere. Det gør dog ikke, at der ændres på antallet af individer, der skal opnås succes for at opnå 'Breakeven', da deltagerantallet i beregningen er hævet til 200.